

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 30.10.2008
KOM(2008) 680 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE RADE

o uznesení Rady z 23. novembra 2007 o modernizácii univerzít pre konkurencieschopnosť Európy v globálnej znalostnej ekonomike

{SEC(2008 2719)}

SPRÁVA KOMISIE RADE

o uznesení Rady z 23. novembra 2007 o modernizácii univerzít pre konkurencieschopnosť Európy v globálnej znalostnej ekonomike¹

1. SÚVISLOSTI

Táto správa a sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie vznikli ako odpoveď na žiadosť Rady formulovanú v uznesení Rady z 23. novembra 2007 o modernizácii univerzít pre konkurencieschopnosť Európy v globálnej znalostnej ekonomike. Rada vyzvala Komisiu, aby „podporovala členské štáty v súvislosti s programom modernizácie, a najmä aby:

- (1) po porade s príslušnými zainteresovanými stranami v oblasti vysokoškolského vzdelávania a výskumu, ako aj so zodpovednými vnútroštátnymi orgánmi, určila možné opatrenia na riešenie problémov a odstránenie prekážok, ktorým čelia univerzity v Európskej únii pri uskutočňovaní modernizácie a prispievaniu v plnom rozsahu k cieľom lisabonskej stratégie;
- (2) podporila vzájomné učenie sa, v rámci lisabonskej stratégie, najmä v rámci pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ a nadviazania na Zelenú knihu o európskom výskumnom priestore, ako aj prostredníctvom podpory partnerstiev medzi univerzitami a priemyslom alebo súkromným sektorom;
- (3) poukázala na možné opatrenia na riešenie problémov týkajúcich sa mobility študentov, učiteľov a výskumných pracovníkov v celej Európe, a najmä vzájomného uznávania kreditov a diplomov,² a podporila výmenu najlepších postupov v tejto oblasti;
- (4) v spolupráci s národnými programovými štruktúrami monitorovala a hodnotila vplyv:
 - sociálnej situácie študentov, ktorí sa zúčastňujú programu Erasmus,
 - príspevku programu Erasmus k programu modernizácie,
 - príspevku programu Erasmus Mundus k medzinárodnej príležitosti európskych univerzít.

Hoci správa je zameraná najmä na aspekty mobility rezolúcie Rady, obsahuje aj aktualizáciu súčasnej situácie v oblasti modernizácie európskych univerzít. Opisuje sa práca, ktorú Komisia v odpovedi na túto žiadosť vykonala, a uvádzajú sa hlavné závery, ku ktorým sa pri nej dospelo. V pripojenom pracovnom dokumente útvarov Komisie sa zistenia opisujú podrobnejšie.

¹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/sk/07/st16/st16096-re01.sk07.pdf>

² Na uznávanie odborných kvalifikácií učiteľov a výskumných pracovníkov sa už vzťahuje smernica 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií. Touto smernicou sa zjednodušuje, modernizuje a konsoliduje 15 existujúcich smerníc prijatých v rokoch 1975 až 1999. Členské štáty ju mali implementovať do 20. októbra 2007.

2. VYKONANÁ PRÁCA A HLAVNÉ ZISTENIA

Komisia spolupracuje s členskými štátmi a sektorom vysokoškolského vzdelávania s cieľom stanoviť agendu modernizácie pre univerzity, ktorá zahŕňa ich tri hlavné poslanie (vzdelávanie, výskum a inovácie), a podporiť jej implementáciu prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie (OMK), expertných skupín a štúdií (zahŕňajúcich diskusiu medzi tvorcami politik, činnosti partnerského vzdelávania, ukazovateľa, referenčné úrovne, správy a analýzy) prijatím osobitných iniciatív (rámec zabezpečenia kvality, ECTS, EQF, EIT,³ zbieranie údajov o univerzitách atď.) a podporou iniciatív iných subjektov (pilotných projektov, združení, sietí atď.) prostredníctvom programu celoživotného vzdelávania a 7. rámcového programu EÚ pre výskum.

2.1. Riešenie problémov a odstraňovanie prekážok, ktorým čelia univerzity v súvislosti s modernizáciou

Hlavné problémy a prekážky v súvislosti s modernizáciou vysokoškolského vzdelávania boli stanovené v oznámení Komisie z roku 2006,⁴ v ktorom sa uvádzalo deväť oblastí, ktorými je potrebné sa zaoberať a ktoré sa týkajú riadenia univerzít, mobility, autonómie a zodpovednosti, partnerstiev s obchodnou komunitou, interdisciplinarity a transdisciplinarity v rámci odbornej prípravy a výskumu, aktivácie poznatkov pomocou interakcie so spoločnosťou, oceňovania excelentnosti, študijných programov a financovania. Členské štáty analýzu bez výhrad podporili a dohodli sa, že o svojej implementácii agendy modernizácie budú podávať správy v rámci agendy Vzdelávanie a odborná príprava 2010 (VOP 2010). Z týchto správ, ktoré sú súčasťou podávania správ týkajúcich sa lisabonského procesu, ako aj zo štúdií a prieskumov je vidieť, že napriek dosiahnutému pokroku vo všetkých deviatich oblastiach ešte zostáva veľa práce. Komisia bude pokračovať vo svojom dialógu s vnútroštátnymi orgánmi a zainteresovanými stranami o tom, ako v modernizácii čo najlepšie postupovať.

2.2. Podporovanie vzájomného učenia sa v rámci pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ a nadviazanie na Zelenú knihu o európskom výskumnom priestore, ako aj prostredníctvom podpory partnerstiev medzi univerzitami a priemyselným sektorom.

Komisia prijala niekoľko iniciatív na podporu vzájomného učenia sa a uplatňovania otvorenej metódy koordinácie na reformu vysokoškolského vzdelávania, akými sú zriadenie skupiny odborníkov zaoberajúcej sa modernizáciou vysokoškolského vzdelávania, vytvorenie pracovnej skupiny výboru pre vedecký a technický výskum (CREST) pre problematiku vzájomného učenia sa v oblasti prístupov vedúcich k zlepšeniu excelentnosti výskumu na univerzitách, každoročná správa o pokroku pri dosahovaní lisabonských cieľov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy vrátane viacerých ukazovateľov a referenčných úrovní, niekoľko expertných skupín na skúmanie rozličných aspektov týkajúcich sa výskumného poslania univerzít v súvislosti s európskym výskumným priestorom (jednotný trh práce pre

³ ECTS: Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov ; EQF: Európsky kvalifikačný rámec; EIT: Európsky inovačný a technologický inštitút.

⁴ „Uskutočňovanie programu modernizácie univerzít: vzdelávanie, výskum a inovácie“, KOM(2006) 208.

výskumných pracovníkov, posilnenie výskumu na univerzitách, externé financovanie výskumu a finančný manažment, metodiky na hodnotenie výskumu na univerzitách), fórum „Univerzity – podniky“, ktoré začalo fungovať vo februári 2008 a prostredníctvom akcií „Marie Curie“ v rámci programu „Ludia“ 7RP. Výsledky týchto iniciatív ukazujú, že koncepcia vzájomného učenia sa funguje. Podrobné údaje týkajúce sa rozličných iniciatív sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie.

2.3. Riešenie problémov týkajúcich sa mobility študentov, učiteľov a výskumných pracovníkov

V decembri 2007 Komisia vytvorila fórum expertov na vysokej úrovni pre mobilitu s cieľom preskúmať, ako môže EÚ vychádzajúc z doterajšieho úspechu programu Erasmus ďalej rozširovať mobilitu nielen v rámci univerzitného sektora, ale aj medzi mladými ľuďmi vo všeobecnosti, napríklad medzi mladými podnikateľmi a umelcami a v sektoroch, akým je odborná príprava.

V júli 2008 fórum predložilo svoje zistenia a odporúčania. Na to, aby sa z mobility stalo pravidlo a nie výnimka, fórum navrhuje stanovenie strednodobých a dlhodobých cieľov mobility. Na ďalšie zvýšenie mobility sú potrebné zosúladené opatrenia EÚ, členských štátov a všetkých ostatných zainteresovaných strán. Treba zvýšiť financovanie programov mobility EÚ a programy Erasmus a Erasmus Mundus by sa mali navzájom dopĺňať.

V rámci následných opatrení k zelenej knihe „Európsky výskumný priestor: nové perspektívy“⁵ Komisia prijala v máji 2008 oznámenie „Lepšia kariéra a viac mobility: európske partnerstvo pre výskumných pracovníkov“⁶ s cieľom dosiahnuť rýchly a merateľný pokrok k tomu, aby sa Európa stala atraktívnejším miestom na začatie a rozvíjanie kariéry výskumného pracovníka, v ktorom sa rozoberali štyri kľúčové oblasti: i) otvorený nábor pracovníkov a prenosnosť grantov, ii) sociálne zabezpečenie a doplnkové dôchodkové práva, iii) atraktívne podmienky zamestnania a pracovné podmienky a iv) skvalitnenie odbornej prípravy, zlepšenie pracovných schopností a skúseností európskych výskumných pracovníkov.

V júni 2008 Komisia spustila nový portál EURAXESS⁷ s cieľom vytvoriť jednotný prístupový bod na poskytovanie informácií a podporných služieb pre výskumných pracovníkov, ktorí cestujú a budujú si kariéru v oblasti výskumu v iných členských štátoch.

Komisia sa aj naďalej zaoberá otázkou, či štrukturálne zmeny vyvolané bolonským procesom obmedzujú mobilitu. Z obmedzených údajov, ktoré sú k dispozícii, sa zdá, že zavedenie troch cyklických štruktúr môže viesť k dočasnej stagnácii alebo zníženiu študentskej mobility počas obdobia adaptácie, ale bolonské štruktúry v zásade nepredstavujú prekážku mobility. V novembri 2008 sa očakávajú výsledky

⁵ KOM(2007) 161 „Európsky výskumný priestor: nové perspektívy“.

⁶ KOM(2008) 317 v konečnom znení „Lepšia kariéra a viac mobility: európske partnerstvo výskumných pracovníkov“.

⁷ www.ec.europa.eu/euraxess

štúdie o nadnárodnej mobilite, ktorú v súčasnosti pripravuje nemecká národná agentúra pre program Erasmus, a tieto poskytnú ďalšie informácie o tejto otázke.⁸

2.4. Vplyv programov Erasmus a Erasmus Mundus

2.4.1. Sociálna situácia študentov, ktorí sa zúčastňujú programu Erasmus

Z prieskumu⁹ vyplýva, že účastníci programu Erasmus vo všeobecnosti reprezentujú študentskú populáciu a nepochádzajú z privilegovanejších vrstiev ako iní študenti. To by znamenalo, že Erasmus v skutočnosti pomáha študentom z menej bohatých rodín študovať v zahraničí spôsobom, ktorý by inak nebol možný. Z podkladov štúdie okrem toho vyplýva, že program Erasmus prilákal v rokoch 2000 až 2005 o niečo viac študentov tohto druhu. Dôležitou otázkou je aj úloha prídavkov v závislosti od príjmu, ktoré ponúkajú niektoré členské štáty a regióny. Komisia bude pozorne sledovať ďalší vývoj v tejto oblasti.

2.4.2. Príspevok programu Erasmus k programu modernizácie

Nedávna štúdia¹⁰ ukázala, že program Erasmus má citeľný vplyv na modernizáciu európskych univerzít, najmä v oblastiach internacionalizácie, inovácie študijných programov a zabezpečovania kvality. Všetky činnosti podporované v rámci programu Erasmus v týchto troch oblastiach sú tiež integrálnou súčasťou bolonského procesu k európskemu priestoru vysokoškolského vzdelávania. Okrem toho prispievajú k dosiahnutiu cieľov agendy Vzdelávanie a odborná príprava 2010 v rámci lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť. Komisia prikladá rastúci význam opatreniam a iniciatívam na zvyšovanie transparentnosti poslania a výsledkov univerzít, ktoré umožňujú ich porovnateľnosť.

2.4.3. Príspevok programu Erasmus Mundus k medzinárodnej príťažlivosti európskych univerzít

Predbežné hodnotenie programu Erasmus Mundus¹¹ ukázalo, že program zvýšil medzinárodnú príťažlivosť európskych univerzít rozličnými spôsobmi, napríklad podporou rozvoja spoločných, dvojitých alebo viacnásobných titulov a podporou akademickej excelentnosti v európskom vysokoškolskom vzdelávaní. Odporúčania z predbežného hodnotenia sa zohľadnili pri príprave návrhu budúceho programu Erasmus Mundus (Erasmus Mundus II), ktorý sa má začať v roku 2009. V rámci tohto programu Komisia podporila projekt globálnej podpory, ktorý je zameraný na predstavenie Európy ako atraktívneho miesta na štúdium pre študentov z celého sveta. Internetová stránka www.study-in-europe.org, ktorá je súčasťou projektu globálnej podpory, začala fungovať on-line v máji 2008.

⁸ Nemecká akademická výmenná služba (DAAD), pozri www.daad.de.

⁹ Manuel Souto Otero a Andrew McCoshan, Survey of the Socio-Economic Background of ERASMUS students, záverečná správa, GR EAC 01/05, 2006;
Schnitzer, Klaus a Middendorff, Elke, EUROSTUDENT 2005. Social and Economic Conditions of Student Life in Europe 2005.

¹⁰ Impact of ERASMUS on European Higher Education: quality, openness and internationalisation - preliminary conclusions. August 2008, CHEPS, INCHER-Kassel a ECOTEC.

¹¹ Centrum pre služby v oblasti stratégie a hodnotenia PCV, predbežné hodnotenie programu Erasmus Mundus, záverečná správa, jún 2007, pozri http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/news_en.html.

3. OPERATÍVNE ZÁVERY

Otvorená metóda koordinácie už priniesla dobré výsledky pri modernizácii univerzít na zlepšenie splnenia ich poslania v oblasti vzdelávania, výskumu a inovácií. Komisia bude aj naďalej spolupracovať s členskými štátmi a sektorom vysokoškolského vzdelávania s cieľom prekonať zostávajúce prekážky a vyvinúť inovatívne prístupy. V súčasnosti aktualizuje strategický rámec pre európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy pre obdobie po roku 2010.

Komisia bude prispievať aj k úspechu bolonského procesu a bude využívať program Erasmus/PCV, 7. rámcový program pre výskum, program pre konkurencieschopnosť a inováciu, ako aj štrukturálne fondy a úvery EIB na podporu modernizácie európskeho vysokoškolského vzdelávania.

Nové opatrenia sa predpokladajú v týchto oblastiach:

Mobilita

Komisia preskúma všetky možnosti podstatného zvýšenia mobility študentov a zamestnancov v Európe a v tejto súvislosti spolu s členskými štátmi a ostatnými subjektmi preskúma, akým spôsobom možno realizovať odporúčania fóra expertov na vysokej úrovni pre mobilitu. Sem patrí aj možnosť zriadenia európskeho subjektu na poskytovanie úverov študentom v spolupráci s Európskou investičnou bankou. Komisia navrhuje uverejniť v júni 2009 zelenú knihu v rámci následných opatrení k fóru expertov na vysokej úrovni a k plánovanej politickej diskusii počas francúzskeho predsedníctva, v ktorej sa stanovujú spôsoby, ako možno mobilitu zameranú na vzdelávacie účely – nielen v rámci programu Erasmus, ale vo všetkých formách vzdelávania – rozšíriť tak, aby sa stala pravidlom a nie výnimkou.

Pokiaľ ide o výskumných pracovníkov, vystupňuje sa úsilie na podporu ich mobility (zemepisnej a sektorovej) v úzkej spolupráci s členskými štátmi v rámci realizácie nedávneho oznámenia Komisie o spomínanom európskom partnerstve pre výskumných pracovníkov.

Nové zručnosti pre nové pracovné miesta

Komisia bude podporovať iniciatívy, ktoré pomáhajú definovať nové zručnosti pre nové pracovné miesta pre celú škálu profesijných oblastí, vychádzajúc pri tom z práce, ktorá sa vykonala v oblasti výsledkov vzdelávania a spôsobilostí pre vysokoškolské vzdelávanie (EQF, bolonský kvalifikačný rámec,¹² Tuning Educational Structures in Europe¹³). Malo by to uľahčiť rozmýšľanie o tom, ako univerzity môžu poskytovať správnu kombináciu zručností a spôsobilostí pre trh práce, čo bolo jedným z cieľov navrhnutých v oznámení o modernizácii univerzít v roku 2006.

¹² <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/QF-EHEA-May2005.pdf>

¹³ <http://tuning.unideusto.org/tuningeu/>

Spolupráca medzi univerzitami a podnikmi

Komisia bude aj naďalej rozvíjať fórum na spoluprácu „Univerzity – podniky“, ktoré začalo svoju činnosť vo februári 2008 a ktoré má ďalšie podujatia naplánované na jeseň 2008 a jar 2009. O spolupráci v rámci fóra „Univerzity – podniky“ uverejní oznámenie v roku 2009.

Transparentnosť výsledkov vysokoškolského vzdelávania

Komisia podporuje štúdiu uskutočniteľnosti o vytvorení súboru údajov o európskych univerzitách (European University Data Collection) s cieľom vytvoriť súbor porovnateľných údajov na stanovenie medzinárodných referenčných úrovní univerzít, ktorej prvé výsledky sa očakávajú v roku 2009, a prispieva k iniciatíve OECD týkajúcej sa posudzovania výsledkov vysokoškolského vzdelávania (AHELO).

Komisia podporí iniciatívy s globálnym významom, ktoré sú zamerané na vytvorenie preukaznejších a spoľahlivejších metód klasifikácie a hodnotenia výsledkov univerzít, ktoré budú pokrývať ich rozličné poslanie.

Záver

Prostredníctvom týchto iniciatív a tiež prostredníctvom svojich programov a pokračujúceho politického dialógu so všetkými zainteresovanými subjektmi Komisia bude aj naďalej pomáhať členským štátom a univerzitám dosahovať ciele reformy, ktoré sú opísané v rezolúcii Rady z 23. novembra 2007.